ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK II — Warszawa, dnia 14 lutego 1938 r. — **Nr 10**

TREŚĆ:

23.

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej ustalającej warunki pracy i płacy gajowych (straży leśnej) na obszarze województw wileńskiego i nowogródzkiego na rok służbowy 1938/39.

Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisyj Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) oraz zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 26 stycznia 1938 r. Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza w składzie: Przewodniczącego Wacława Preniera, Na-

czelnika Wydziału, jako przedstawiciela Ministerstwa Opieki Społecznej, Radcy Konstantego Czerniewskiego, jako przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych i Sędziego Sądu Okręgowego Stanisława Mianowskiego, jako przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, — na posiedzeniach, odbytych w dniach 4 i 5 lutego 1938 r. w Wilnie w sprawie warunków pracy i płacy gajowych w województwach wileńskim i nowogródzkim — po wysłuchaniu opinii przedstawicieli pracodawców i pracowników,

orzekła:

warunki pracy i płacy gajowych na rok służbowy 1938/39 w województwach wileńskim i nowogródzkim ustala się jak następuje:

I. Zasady ogólne.

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych, z wyjątkiem lasów państwowych, posiadających obszaru leśnego nie mniej niż 150 ha, z drugiej zaś strony — stałych fizycznych pracowników leśnych zatrudnionych jako gajowi.

Stali pracownicy, zatrudnieni na obszarach leśnych poniżej 150 ha wyłącznie przy dozorowaniu lasu, winni otrzymywać wynagrodzenie nie mniejsze niż ordynariusze.

§ 2.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje na rok. Rok służbowy pracowników objętych niniejszym orzeczeniem zaczyna się 1 kwietnia 1938 r. a kończy się 31 marca 1939 r. Obie strony obowiązuje co najmniej trzymiesięczny termin wypowiedzenia indywidualnych umów pracy.

§ 3.

Pracownikowi, któremu wymówiono pracę, pracodawca obowiązany jest wydać przy wymówieniu zaświadczenie o zwolnieniu (konotatkę). Konotatka winna zawierać imię i nazwisko pracownika, charakter jego pracy, czas i miejsce pracy, datę zwolnienia oraz podpis pracodawcy lub jego zastępcy. W kono-

tatce nie wolno umieszczać pod rygorem jej nieważności żadnych znaków i uwag, któreby mogły utrudnić robotnikowi otrzymanie innego zatrudnienia.

Niewypowiedzenie we właściwym terminie, najpóźniej do dnia 1 stycznia włącznie, umowy pracy przedłuża ją nadal. Uchylenie się od przyjęcia wypowiedzenia umowy tejże nie przedłuża.

§ 4.

Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami oraz rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku regulują komisje rozjemcze, bądź sądy państwowe — według kompetencji.

Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: pracodawcom wstrzymywać świadczeń, pracownikom zaś przerywać pracy.

W wypadkach ciężkiego przewinienia pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez pracownika, pracodawca winien wydać zaległe świadczenia z dodatkiem miesięcznym 2% od wstrzymanej należności.

Dziesięciokrotne systematyczne nieujawnienie kradzieży lasu stanowi jedno z przewinień pracownika.

W razie zalegania z wypłatą wynagrodzenia gotówkowego lub naturaliów:

a) gdy zaległość jest niezawiniona przez pracodawcę, wówczas w myśl ogólnych zasad prawa przysługują robotnikowi tytułem odszkodowania za opóźnienie odsetki ustawowe, licząc od dnia wymagalności wynagrodzenia; w myśl obecnie obowiązujących przepisów wynoszą odsetki te 8 od 100 w stosunku rocznym; w myśl art. 248 § 2 Kodeksu Zobowiązań odsetki te należą się bez potrzeby wykazania jakiejkolwiek szkody i bez względu na to, czy pracodawca dopuścił się winy;

b) gdy zaległość jest zawiniona przez pracodawcę odsetki zwłoki wynosić będą półtora procent w stosunku miesięcznym.

§ 5.

Orzeczenie niniejsze stanowi dla województw wileńskiego i nowogródzkiego w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. podsta-

wę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne niż warunki niniejszego orzeczenia są nieważne i ulegną zastąpieniu przez warunki niniejsze.

§ 6.

Pracownik otrzymuje od pracodawcy książeczkę obrachunkową, zawierającą kontrolę wydawanych świadczeń i spis powierzonego mu inwentarza. Książeczka ta winna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę oraz pracownika. Poza tym pracodawca wydaje bezpłatnie gajowym jeden egzemplarz niniejszego orzeczenia na ręce wybranego przez nich przedstawiciela.

Książeczki obrachunkowe złożone u pracodawcy, nie powinny być dłużej przetrzymywane niż 10 dni.

II. Stosunek wzajemny.

§ 7.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ścisłe przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac, przewidzianych umową.

Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, a w pierwszym rzędzie wykrywanie kradzieży i meldowanie o nich swej zwierzchności, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obchodzie leśnym ich pieczy powierzonym.

§ 8.

Pracownicy, objęci niniejszym orzeczeniem, nie mogą być używani przez pracodawców i ich zastępców czy też przełożonych do posług osobistych, bądź też pracy, nie mającej związku z ich obowiązkami zawodowymi, z wyjątkiem specjalnych okoliczności.

III. Warunki wynagrodzenia.

§ 9.

Gajowy otrzymuje wynagrodzenie w gotówce oraz w naturze, przy czym wynagrodzenie w naturze może być, zależnie od umowy indywidualnej, wydawane bądź w postaci roli i łąki, bądź w życie.

Najniższe wynagrodzenie gajowego w gotówce wynosi 120 zł w stosunku rocznym.

Najniższe wynagrodzenie gajowego w naturze wynosi: 4 hektary ziemi — w tym co najmniej 1/2 hektara łąki, 1/2 hektara ziemi ornej przy gajówce pod ziemniaki i ogrodowiznę i 3 hektary ziemi ornej pod pozostałe ziemiopłody — oraz pastwisko dla krów.

Jeżeli umowa indywidualna przewiduje wydawanie żyta w zamian ziemi, gajowy otrzyma w stosunku rocznym:

za 1/2 ha łąki — 5 kwintali żyta,

za 1/2 ha ziemi pod ziemniaki i ogród — 5 kwintali żyta,

za 3 ha pozostałej ziemi po 4,5 kwintala żyta od każdego niewydanego hektara.

§ 10.

Jeżeli pracodawca wymaga, aby gajowy nosił umundurowanie, obowiązany jest sprawić je na swój koszt.

O ile obszar leśny wynosi ponad 600 ha, gajowy niezależnie od wynagrodzenia, przewidzianego w paragrafie poprzednim, otrzyma:

a) na pięć lat — w miesiącu październiku płaszcz lub kożuch krótki,

b) na dwa lata — w miesiącu październiku mundur zimowy i takież spodnie, i

c) na jeden rok — w miesiącu kwietniu mundur letni, spodnie oraz buty i czapkę lub kapelusz.

Uwaga: Wymienione przedmioty umundurowania po czasie, na który zostały wydane, przechodzą na własność pracownika. Przedmioty, które w myśl powyższego nie przeszły na własność pracownika, w razie opuszczenia lub utraty posady podlegają zwrotowi.

§ 11.

Gajowy otrzyma w stosunku rocznym drzewa opałowego w szczapach lub krąglakach 24 metry sześcienne przestrzenne miękkiego lub 18 metrów sześciennych przestrzennych twardego.

Opał, o ile pracownik nie posiada konia, winien być dostarczony do miejsca zamieszkania pracownika.

Opał wydaje się co najmniej na miesiąc z góry.

§ 12.

Gajowy ma prawo na dworskiej oborze względnie w odpowiednich zabudowaniach przy gajówce trzymać dwie krowy z przychówkiem do 6 tygodni.

Gajowy ma prawo trzymać w dowolnej ilości trzodę w chlewach w granicach istniejącego pomieszczenia przy mieszkaniu służbowym.

Trzody chlewnej w lesie paść nie wolno.

§ 13.

Pracownikowi, wzywanemu do sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesach tegoż pracodawcy, wypłacane będzie strawne: za całą dobę 2,50 zł, za obiad 1,25 zł, za kolację 1 zł.

IV. Mieszkanie.

§ 14.

Istniejące mieszkania służbowe gajowych winny być przez pracodawców doprowadzone do stanu używalności. Izby winny być wytynkowane, że szczelnymi drzwiami i oknami na zawia-

sach. W oknach mają być całe szyby; w razie stłuczenia szyby obowiązany jest pracownik wstawić nową w ciągu najdalej dwóch tygodni.

Wapna do bielenia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie.

Podłogi mają być położone, a piece doprowadzone do należytego porządku przed 1 listopada.

Mieszkania mają być ze szczelnym dachem; tam gdzie dachy są popsute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich.

W majątkach gdzie zacieka woda do piwnicy i mieszkań pracowników, winny być poczynioine zabezpieczenia w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowymi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia.

Zbiorniki na nawóz nie mogą się znajdować w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych. W pobliżu mieszkań mają się znajdować zasłonięte ustępy.

Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gajówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek.

§ 15.

Pracownicy obowiązani są utrzymywać mieszkania w należytym porządku; trzymanie inwentarza w mieszkaniu, chociażby najkrótszy czas, jest stanowczo wzbronione.

Bez zgody pracodawcy nie wolno przyjmować sublokatorów.

Przy wprowadzeniu się pracownik melduje pracodawcy skład swej rodziny.

§ 16.

Drobny remont mieszkania (gajówki) i budynków gospodarczych, nie wymagający sił fachowych, uskutecznia gajowy materiałami dostarczonymi przez pracodawcę.

§ 17.

Gajowi, prowadzący gospodarstwo na przydzielonych im deputatach — gruntowym i łąkowym, muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie zbiorów, dobytku i narzędzi.

§ 18.

W nowobudujących się mieszkaniach dla gajowych winny być obowiązkowo uwzględniane co najmniej jedna izba mieszkalna, kuchnia, komora i sień.

§ 19.

Pracownicy, zajmujący mieszkania własne, otrzymują odszkodowanie za nieotrzymanie mieszkania od pracodawcy w wysokości 60 zł rocznie.

V. Urlopy.

§ 20.

Gajowy otrzymuje w ciągu roku 12 dni urlopu w dni nieświąteczne, bez potrącenia świadczeń. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą względnie przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów, spowodowanych pisemnym wezwaniem związków zawodowych, w tych bowiem wypadkach pracodawca winien jest zgodzić się na zaproponowany dzień urlopu, nie więcej jednak, jak dla 2 pracowników z nadleśnictwa.

Pracownik na czas uzyskanego w myśl powyższego urlopu winien na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca według cen miejscowych, nie mniej jednak niż 2 zł dziennie.

VI. Ubezpieczenie i nauka dzieci.

§ 21.

Gajowi oraz członkowie ich rodzin korzystają z pomocy leczniczej na zasadach, wymienionych w rozporządzeniu Mini-

stra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 673).

§ 22.

Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwolnić gajowego li tylko z tytułu jego starości; mogą go jednak skutkiem starczej niezdolności do pracy przenieść — do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy — na emeryturę, która winna zapewnić emerytowanemu mieszkanie i połowę świadczeń gajowego.

Przepis ten dotyczy pracowników, którzy przepracowali na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa leśnego 25 lat— i jeżeli ukończyli 55 lat lub też utracili co najmniej 50% zdolności do pracy.

Gajowy, przeniesiony na emeryturę, obowiązany jest zwolnić gajówkę, w zamian zaś otrzymuje od pracodawcy mieszkanie lub równoważnik w gotówce w wysokości 60 zł rocznie.

§ 23.

Na wypadek śmierci pracownika pozostała po nim rodzina otrzymuje na koszta pogrzebu 30 złotych i trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny równoważnik w gotówce w wysokości 15 zł.

§ 24.

Na wypadek śmierci żony pracownika otrzymuje on na koszty pogrzebu 25 złotych, na wypadek śmierci dziecka — 15 złotych.

We wszystkich wypadkach powyższych otrzymuje on również trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny równoważnik w gotówce w wysokości 15 zł.

§ 25.

Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń pogrzebowych na wypadek śmierci gajowego żona lub dzieci zmarłego mają

otrzymać przez pół roku połowę świadczeń w naturze i gotówce, przewidzianych dla gajowego w niniejszym orzeczeniu.

W razie niedawania przez pracodawcę powyższych świadczeń w naturze w całości lub częściowo, pracodawca winien wydać jednorazowo lub w dwóch ratach kwartalnych ekwiwalent gotówkowy według cen miejscowych:

za ordynarię równoważnik . . . . . 400 kg żyta,

za utrzymanie krów . . . . 375 kg żyta,

za kartofle . . . . 225 kg żyta,

za opał . . . . 150 kg żyta.

W tym wypadku rodzina zmarłego pracownika ma prawo mieszkać w gajówce przez czas jednego miesiąca od dnia śmierci pracownika.

§ 26.

Pracodawcy opłacają początkową naukę dzieci gajowych tam, gdzie wymaga to osobnych opłat lub dopłat.

§ 27.

Nowy gajowy, obejmujący posadę po zmarłym, bądź ustępującym w ciągu roku, winien ułożyć się polubownie z rodziną zmarłego co do wszelkich sprzętów i zasiewów.

Jeżeli do zgody nie dojdą, pracodawca reguluje tę sprawę w następujący sposób:

nowy pracownik obowiązany jest zwrócić ustępującemu lub rodzinie zmarłego pracownika, jeżeli nie zebrali jeszcze plonów, koszty zasiewów i uprawy oraz w stosunku do każdego przepracowanego miesiąca 1/12 część zboża, kartofli i siana, przewidzianych przy wynagrodzeniu w naturze;

jeżeli zmarły lub ustępujący pracownik zebrał plony winien z zebranych plonów wydać nowemu pracownikowi 1/12 część zboża, kartofli i siana, przewidzianych przy wynagrodzeniu w naturze, za każdy nieprzepracowany miesiąc do końca roku służbowego.

Pracownik, ustępujący z końcem roku służbowego, otrzymuje od nowego pracownika wartość zasiewu i uprawy.

We wszystkich powyższych wypadkach odszkodowania zamiast w naturze mogą być regulowane w całości lub częściowo gotówką według cen miejscowych.

Wilno, dnia 5 lutego 1938 r.

Przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej i Przewodniczący Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej:

(—) *W. Prenier.*

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości:

(—) *St. Mianowski.*

Przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych:

(—) *K. Czerniewski.*

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40

Drukarnia Państwowa Nr 96626. 9.II.1938. 800.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 30 gr.**